De kapiteins van Augustdorf

* * * Nadat verleden jaar een groep van acht Hamburgse luitenants met een gezamenlijke publikatie in het militaire maandblad *Wehrkunde* nogal wat stof had doen opwaaien *(Mil. Spect.* **139**(1970)(8)351), zorgt nu een dertigtal kapiteins, dienende bij de 7e Pantsergrenadierdivisie te Unna (Augustdorf), voor sensatie.

Aan de bijverschijnselen die dit nieuwe initiatief vergezellen gaan wij grotendeels voorbij, al zijn die op zich zelf reeds sensationeel genoeg. Verwezen zij slechts naar het schandaal rond de persoon van divisiecommandant Eike Middeldorf, een gewaardeerd opperofficier en succesvol militair publicist (belangrijkste werken: „Taktik im Ruslandfeldzug" en „Taktische Aufgaben"). Bericht werd dat hij de militaire dienst heeft verlaten, hetgeen — afgezien van de redenen die tot dit ontslag hebben geleid — jammer is voor de Bundeswehr, die in hem een bekwaam generaal verliest.

Er zijn duidelijke verschillen tussen het optreden van het groepje luitenants van 1970, dat in negen stellingen de eigen positie als officier van de Bundeswehr centraal stelde, en de huidige actie van de dertig kapiteins, die tien oorzaken aangeven voor de in het Westduitse leger heersende malaise, waaromtrent zij hun zorgen kenbaar maken. Beide initiatieven hebben gemeen, dat zij ongewoon zijn en veel opzien hebben gebaard.

De beweringen van de kapiteins komen neer op het volgende.

1. Onze „staatsburgers" in uniform zien onvoldoende in dat de landsverdediging een noodzakelijkheid is.
2. Er bestaat geen duidelijke richtlijn voor de vorming van de militairen.
3. De discipline neemt af als gevolg van de voortdurende vermindering van de middelen tot handhaving daarvan.
4. Tegenstrijdigheden en tekortkomingen bemoeilijken de opleiding. Wenst men wel een adequate opleiding?
5. De functie van instructeur bij gevechtseenheden is in hoge mate onaantrekkelijk.
6. Overmatig veel administratieve plichten maken het voor compagnies- en overeenkomstige commandanten moeilijk hun hoofdtaak goed te verrichten.
7. Beperkingen van materiële aard en gebrek aan tijd zijn oorzaak dat de opleiding zich niet kan richten op het bereiken van de vereiste inzetbaarheid.
8. De werkelijke krachtverhoudingen tussen Oost en West worden uit politieke overwegingen verkeerd voorgesteld.
9. Het politiseren heeft in de Bundeswehr bedenkelijke vormen aangenomen.
10. Tegen beter weten in duldt de militaire leiding dat doorlopend te veel van de troep wordt geëist.

Na het openbaar maken van het vorenstaande ontvingen de dertig bijval van collega's van buiten de 7e Pantsergrenadierdivisie en de landelijke pers maakte zich van de zaak meester. Uiteraard werd in de pers deels afkeuring, deels instemming uitgesproken.

Het is interessant na te gaan hoe minister van defensie Helmut Schmidt over de zaak denkt. Deze reageerde in een rede, uitgesproken op 29 maart jl., tijdens een door de Inspecteur-Generaal der Bundeswehr bijeengeroepen vergadering van hogere commandanten van alle krijgsmachtdelen. Alvorens op de beweringen zelf in te gaan verstrekte hij de kapiteins een handvol terechtwijzingen in verband met de door hen gevolgde procedure. Zonder enige noodzaak (aldus minister Schmidt) hebt u uw eigen militaire commandolijn genegeerd. Uw verhaal is aan mij gericht en zo'n stuk behoort dan niet tegelijkertijd op de schrijftafel van vele andere personen te worden gedeponeerd. (Zoiets moge in een politieke partij of jeugdorganisatie gebruikelijk zijn, doch daar kent men geen bevelsverhoudingen.) Uw brief is gedateerd 6 maart, ik ontving hem op 8 maart; inmiddels verzocht u uw legerkorps- en divisiecommandant voorshands geen actie te nemen, doch zond intussen wel 75 exemplaren van uw beweringen de wereld in. Door deze — uw — handelingen kon het gebeuren, dat op het ogenblik dat uw aanbiedingsbrief in mijn bezit kwam, ik in de plenaire zitting van de Bundestag van afgevaardigden van de oppositie mocht vernemen dat zij uw brief reeds hadden ontvangen.

Naar de mening van de minister is hier sprake van „Loyalitätsverletzungen über die man nachdenken muß".
De (verkort weergegeven) zakelijke reactie van de minister op de tien aangevoerde feiten was als volgt.

Ad 1. Het algemene Westduitse vertrouwen in de Bundeswehr en de overtuiging van de noodzaak tot verdediging is groter dan in de laatste 16 jaar het geval is geweest.
Ad 2. Die richtlijn bestaat inderdaad niet. Evenmin bestaat zoiets voor de vorming van artsen, juristen of leraren. Militairen hebben nog ons „Soldatengesetz", doch ik begrijp dat jonge kapiteins ter zake leiding nodig zullen hebben en ik verzoek u (de verzamelde hogere commandanten) hun deze te geven.
Ad 3. Deze bewering is ten dele juist. De ontwikkelingen in onze maatschappij zijn echter eerder de oorzaak van de disciplinemoeilijkheden dan een vermindering van de middelen tot handhaving. (Uw onderhavige initiatief zal zeker ook niet disciplinebevorderend werken.)
Ad 4. De bewering geldt in veel gevallen. De slotvraag is een kwalijke, hetgeen de stellers duidelijk dient te worden gemaakt.
Ad 5. Een overdreven en onmilitaire uitspraak.
Ad 6. Akkoord. Het wordt hoog tijd dat wij hierin verandering brengen.
Ad 7. Is in veel gevallen niet te ontkennen. (Dupliceert overigens feit nr 4.)
Ad 8. Als men afgaat op *Bild Zeitung* en *Spiegel* ja. Het gaat er echter niet om wat bepaalde bladen schrijven, doch hoe door de eigen militaire chefs wordt voorgelicht.
Ad 9. De bewering is juist en het is een moeilijke zaak. Het door mij niet op prijs gestelde polariserende gepolitiseer in de maatschappij straalt uiteraard af op de Bundeswehr, weerspiegelt zich in de troep. Daar staat tegenover, dat een totale inkapseling en afscherming ertegen veel grotere risico's zou meebrengen.
Ad 10. De bewering houdt een uitdaging in. Zeker moeten de opdrachten zó worden afgemeten, dat zij uitvoerbaar zijn. Graag verneem ik van de militaire leiding wat in deze behoort te worden gedaan.

Tot zover het fenomeen van de dertig Westduitse kapiteins. Bezinning, en nu en dan beroering, is in de strijdkrachten van vele landen waar te nemen. In West-Europa zien wij in de Scandinavische landen, Oostenrijk, Zwitserland en ook in Nederland ongeveer dezelfde verschijnselen als in West-Duitsland; in Engeland, Frankrijk en België tot nu toe in mindere mate. Het zijn verschijnselen die zich slechts kunnen voordoen in democratische landen. In landen achter het IJzeren Gordijn zouden „zuiveringen" dergelijke verschijnselen wel voorkómen.

Literatuur

Dreissig Kompaniechefs fordern mehr Schlagkraft. *Welt* (1971)(22 mrt).
Der Wehrwille wird untergraben. *Welt* (1971)(24 mrt).
Keine Krise der Armee. *Frankf. Allg.* (1971)(8 apr).
Zur Lage der Bundeswehr. *Bull. Presse- u. Informationsamt der Bundeswehr*, nr. 55/S557 (1971)(8 apr).